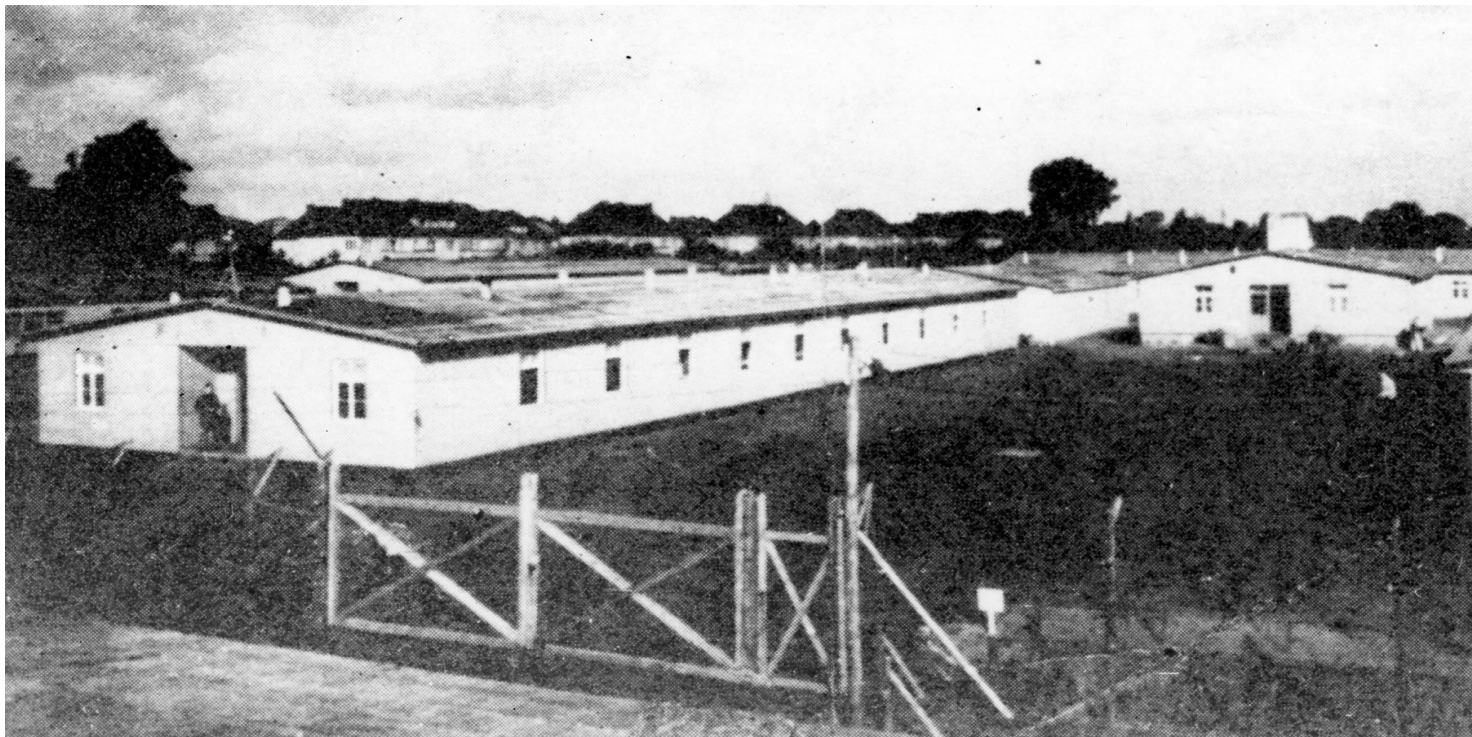

Przystanek historia

<https://przystanekhistoria.pl/pa2/teksty/100942,List-z-Sachsenhausen-i-indeks-Wojtyly-Zycie-ks-Jozefa-Kaczmarczyka.html>

Baraki na terenie KL Sachsenhausen (fot. z zasobu IPN)

BIOGRAM / BIOGRAFIA

List z Sachsenhausen i indeks Wojtyły. Życie ks. Józefa Kaczmarczyka

OKRES HISTORYCZNY

(1939-1945) II wojna światowa (1945-1948) Pierwsze lata Polski Ludowej

Autor: PIOTR ATAMAN 16.05.2023

Ksiądz Józef Kaczmarczyk – duchowny, wykładowca i artysta – został aresztowany przez Niemców wraz z innymi profesorami Uniwersytetu Jagiellońskiego. Czas spędzony jako więzień KL Sachsenhausen nie zdołał

osłabić jego zapału do pracy naukowej i społecznej. Na tajnych kompletach po raz pierwszy spotkał młodego Karola Wojtyłę, swojego późniejszego studenta.

Ks. Józef Kaczmarczyk urodził się w 1871 roku w Nowym Targu. Po zakończeniu nauki w Gimnazjum św. Jacka w Krakowie wstąpił do Wyższego Seminarium Duchownego oraz (równolegle) rozpoczął studia na Wydziale Teologicznym UJ.

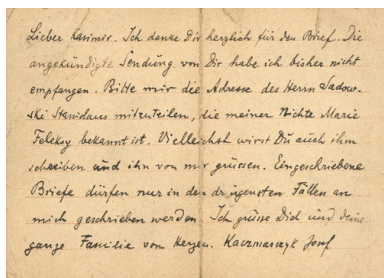
Duchowny i naukowiec

Po święceniach kapłańskich był przez rok wikarym w Parafii św. Macieja w Andrychowie. Wkrótce jednak powrócił do Krakowa, gdzie pełnił funkcję kapelana i kierownika szkoły w Schronisku dla Chłopców księcia Aleksandra Lubomirskiego.

Duszpasterstwo i pracę w szkole połączył z kontynuacją studiów, przygotowując się do rozprawy doktorskiej. Habilitował się w 1903 r. W 1910 r. rozpoczął wykłady z zakresu biblistyki Nowego Testamentu na Uniwersytecie Jagiellońskim.

Duszpasterstwo i pracę w szkole połączył z kontynuacją studiów, rozpoczynając pracę nad rozprawą doktorską. Habilitował się w 1903 roku, a w 1910 r. rozpoczął wykłady z zakresu biblistyki Nowego Testamentu na Uniwersytecie Jagiellońskim, uzyskując w następnych latach kolejne stopnie naukowe.

O pozycji i osiągnięciach ks. Józefa Kaczmarczyka świadczy fakt powołania go, w okresie I wojny światowej, przez biskupa Adama Sapiehę, na swego delegata, aby w jego imieniu niósł pomoc uchodźcom.

**List nadany przez więźnia, ks.
prof. Józefa Kaczmarczyka (nr
5175, blok 58), z niemieckiego
obozu koncentracyjnego KL
Sachsenhausen**

**List nadany przez więźnia, ks.
prof. Józefa Kaczmarczyka (nr
5175, blok 58), z niemieckiego
obozu koncentracyjnego KL
Sachsenhausen**

Sonderaktion Krakau

Tragicznym doświadczeniem dla ks. Kaczmarczyka był wybuch II wojny światowej. Był on jedną z ofiar skierowanej przeciwko polskiej inteligencji akcji *Sonderaktion Krakau*. Akcja polegała na podstępny zwabieniu i aresztowaniu przez Niemców 184 osób, głównie profesorów i wykładowców UJ oraz Akademii Górniczej.

Cenne pamiątki po księdzu Kaczmarczyku przekazała do IPN, w ramach projektu Archiwum Pełne Pamięci, pani Maria Feleksy-Bielak.

Ofiary akcji *Sonderaktion Krakau* trafiły do obozu koncentracyjnego KL Sachsenhausen. Większość z nich, w tym ks. Kaczmarczyk, wskutek międzynarodowych protestów, została uwolniona 8 lutego 1940 roku.

Po powrocie do Polski ksiądz profesor zaangażował się w tajne nauczanie, na jego zajęcia uczęszczał m.in. Karol Wojtyła. Ich drogi spotkały się ponownie w czerwcu 1946 roku, podczas egzaminu na IV roku teologii. Przyszłemu papieżowi Janowi Pawłowi II ks. Kaczmarczyk wystawił ocenę bardzo dobrą.

* * *

Kolejna rocznica zakończenia działalności niemieckiego obozu koncentracyjnego KL Sachsenhausen zbiegła się z pozyskaniem do zasobu archiwalnego IPN dokumentów związanych z losami ks. Józefa Kaczmarczyka – doktora teologii, biblisty, artysty malarza, konserwatora dzieł sztuki, profesora i dziekana Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie. Ksiądz profesor był jednym z krakowskich naukowców uwięzionych w KL Sachsenhausen. Cenne pamiątki po nim przekazała do zasobu IPN, w ramach projektu Archiwum Pełne Pamięci, pani Maria Feleksy-Bielak.

Dzięki inicjatywie rodziny ks. Kaczmarczyka Archiwum IPN wzbogaciło swoje zbiory o unikatowe dokumenty: list nadany przez księdza profesora z niemieckiego obozu koncentracyjnego KL Sachsenhausen oraz należącą do niego legitymację Polskiego Związku b. Więźniów Politycznych Hitlerowskich Więzień i Obozów Koncentracyjnych. Materiały po opracowaniu i zabezpieczeniu będą udostępniane w czytelniach IPN.

Ks. prof. Józef Kaczmarczyk. Fot. z legitymacji Polskiego Związku b. Więźniów Politycznych Hitlerowskich Więzień i Obozów Koncentracyjnych wydanej 25 V 1947 r.

Więcej interesujących materiałów na profilu Archiwum IPN

COFNIJ SIĘ